

Szkolny Program
Wychowawczo – Profilaktyczny

Szkoła Podstawowa Specjalna nr 327
im. dr Anny Lechowicz
w Warszawie

„Nie idź za mną, bo nie umiem prowadzić.
Nie idź przede mną, bo mogę za tobą nie nadążyć.
Idź po prostu obok mnie i bądź moim przyjacielem.”

(Albert Camus)

SPIS TREŚCI

PODSTAWA PRAWNA	3
CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SZKOLNEGO	5
POSTANOWIENIA WSTĘPNE	6
STAŁE UROCZYŚCIOŚCI I WYDARZENIA SZKOLNE	7
CELE SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO	8
POSTAWY WYCHOWAWCZE NAUCZYCIELI I UCZNIÓW	9
<i>POSTAWA NAUCZYCIELI</i>	9
<i>POSTAWA ABSOLWENTA</i>	12
OBSZAR DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH DLA UCZNIÓW KLAS I – III SZKOŁY PODSTAWOWEJ.....	13
1. Działania ukierunkowane na kształtowanie umiejętności niezależnego funkcjonowania ...	13
2. Działania ukierunkowane na kształtowanie postaw warunkujących odpowiedzialne i bezpieczne funkcjonowanie we współczesnym świecie	16
OBSZAR DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH DLA UCZNIÓW KLAS IV-VIII.....	24
1. Budowanie pozytywnego obrazu szkoły.	24
2. Wychowanie patriotyczne i obywatelskie.	25
3. Kształtowanie postaw samodzielności i niezależności ucznia.	26
4. Dbłość o zdrowie psychiczne i fizyczne.....	31
5. Przygotowanie do właściwego wyboru dalszej drogi edukacyjnej.....	35
6. Współpraca z rodzinami uczniów.....	35
CZYNNIKI RYZYKA WYSTĘPUJĄCE W ŚRODOWISKU UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ SPECJALNEJ NR 327 IM. DR ANNY LECHOWICZ W WARSZAWIE37	
<i>Czynniki ryzyka występujące w rodzinach uczniów:</i>	37
<i>Problemy emocjonalne uczniów:</i>	37
<i>Problemy związane z rozwojem fizycznym:</i>	38
<i>Problemy związane z rozwojem umysłowym:</i>	38
<i>Problemy szkolne (nauka i kontakty rówieśnicze):</i>	38
DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU ELIMINACJĘ CZYNNIKÓW RYZYKA.....	39
Redukcja czynników ryzyka	40
Wzmacnianie czynników chroniących.....	43
UWAGI KOŃCOWE	46

PODSTAWA PRAWNA

Szkolny Program Wychowawczo - Profilaktyczny Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 327 im. dr Anny Lechowicz w Warszawie został opracowany w oparciu o wstępną diagnozę środowiska uczniów, oraz potrzeby ich rodzin.

Program został opracowany w oparciu o regulacje prawne:

- Konwencja o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. 1991 r. Nr 120, poz. 526 i 527);
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 1991 r. Nr 95, poz. 425 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. 1996 r. Nr 10, poz. 55 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 1982 Nr 35, poz. 230 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2000 r., Nr 62, poz. 718 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. 2018 r., poz. 214);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz. U. 2017 r., poz. 59 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły pierwszego stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. 2017 r., poz. 356);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 lutego 2019 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2019, poz. 323).
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 poz. 996 ze zm.) – art. 109.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1675) - § 2-5.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z późn. zm.

- Ustawa z dnia 28.07.2023 o zmianie ustawy- Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw. (Dz.U. z 2020 r. poz.1359 oraz z 2022 r. poz. 2140).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta: (Dz.U. z 2011 r. Nr 209, poz.1245) wraz z późniejszymi poprawkami.
- Standardy Ochrony Dzieci Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 327 im. dr Anny Lechowicz z dnia 17.03.2024

Regulacje prawne związane z występowaniem chorób zakaźnych.

- *Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. 2019 r. poz.1239 z późn. zm.);*
- *Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. 1985 Nr 12. poz. 49 z późn. zm.);*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6 poz. 69 z późn. zm.);*

CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SZKOLNEGO

Do Szkoły Podstawowej Specjalnej Nr 327 im. dr Anny Lechowicz w Warszawie uczęszczają uczniowie z niepełnosprawnością ruchową i sprzężoną, w tym ze złożonymi potrzebami komunikacyjnymi.

Wynikają z tego określone trudności:

- Większość uczniów ma bardzo ograniczone kontakty społeczne, poza szkołą nie mają możliwości nawiązywania kontaktów, podejmowania decyzji, trenowania licznych umiejętności społecznych. Wielu z nich wymaga pomocy w wykonywaniu wszystkich codziennych czynności, co negatywnie wpływa na kształtowanie obrazu samego siebie. Niektórzy mogą być zagrożeni wystąpieniem depresji.
- Coraz większą grupę uczniów stanowią osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz poważnymi schorzeniami somatycznymi. Uczniowie ci bywają w stanach zagrażających ich życiu, co wpływa na funkcjonowanie całej rodziny i społeczności szkolnej. Ich frekwencja uzależniona jest od stanu zdrowia, niejednokrotnie konieczne jest objęcie uczniów nauczaniem indywidualnym.
- Nieliczną grupę stanowią uczniowie cudzoziemcy, słabo rozumiejący język polski.
- Uczniowie nie posługujący się mową werbalną pozbawieni są możliwości wyrażania własnych myśli i odczuć.
- Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną mają trudności z rozumieniem wielu sytuacji społecznych oraz z realizacją programu nauczania.
- Uczniowie z nadpobudliwością, zaburzeniami zachowania i zaburzeniami ze spektrum autyzmu przejawiają szczególne trudności w przestrzeganiu norm życia społecznego.

Rodziny naszych uczniów stają przed ogromnym problemem wychowania dziecka niepełnosprawnego, z czym nie zawsze potrafią sobie poradzić. W połączeniu z problemami życiowymi, takimi jak: bezrobocie, ubóstwo, problemy alkoholowe, przemoc, rodziny niepełne oraz brak systematycznego wsparcia medycznego, psychologicznego, edukacyjnego i rehabilitacyjnego powstają dodatkowe czynniki ryzyka skutkujące nieprawidłowymi postawami rodzicielskimi (odrzućenia lub nadopiekuńczości).

POSTANOWIENIA WSTĘPNE

Treści wychowawcze i profilaktyczne zawarte w niniejszym programie przewidziane są do realizacji w klasach I-III, IV-VIII.

Szkolny Program Wychowawczo - Profilaktyczny przygotowany jest w formie spójnego dokumentu, którego elementy mogą być modyfikowane w kolejnych latach pracy szkoły. Program zawiera całościowe oddziaływania wychowawcze wraz z uzupełniającymi działaniami profilaktycznymi w zależności od potrzeb uczniów – zarówno w zakresie wspierania dzieci i młodzieży w prawidłowym rozwoju, jak i zapobiegania i przeciwdziałania zachowaniom problemowym oraz obowiązujące w placówce procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych.

Zadania wychowawcze i profilaktyczne realizowane są w ramach:

- lekcji wychowawczych,
- lekcji przedmiotowych,
- lekcji realizowanych w formie stacjonarnej, hybrydowej, on – line,
- indywidualnych zajęć z psychologiem i pedagogiem,
- zajęć pozalekcyjnych: klubów dyskusyjnych, zajęć świetlicowych, zajęć sportowych,
- wycieczek przedmiotowych, krajoznawczych, zielonych szkół
- rozwijania zainteresowań dzieci poprzez zajęcia plastyczne, muzyczne i sportowe,
- wystaw prac plastycznych, inscenizacji teatralnych przygotowywanych przez uczniów na terenie szkoły,
- wyjść do placówek kulturalnych – wyjazdy do teatru, muzeum, kina, bibliotek,
- zajęć z funkcjonowania osobistego i społecznego,
- zajęć rozwijających kreatywność,
- zajęć rozwijających komunikowanie się,
- zajęcia z zakresu bezpieczeństwa i podstaw udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
- zajęć opartych na programach autorskich,
- akcji charytatywnych, ekologicznych,
- zawodów i imprez sportowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym,
- wypoczynku letniego – akcja „Lato w Mieście”,
- stałego uaktualniania strony internetowej,
- współpracy z Parafią św. Jakuba Apostoła w Warszawie,
- współpracy z innymi fundacjami i schroniskami dla zwierząt,
- współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi,
- współpracy z asystentami klas,

➤ współpracy z rodzicami, która obejmuje:

- a. kontakt telefoniczny, e-mailowy,
- b. regularne spotkania podczas zebrań, dni otwartych, konsultacji i w trakcie godzin dostępności nauczycieli,
- c. stały kontakt i współdziałanie z Radą Rodziców,
- d. konsultacje z psychologiem i pedagogiem szkolnym,
- e. pomoc w poszukiwaniu szkoły ponadpodstawowej.

STAŁE UROCZYSTOŚCI I WYDARZENIA SZKOLNE

1. Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego,
2. Wybory do Samorządu Uczniowskiego,
3. Dzień Edukacji Narodowej i pasowanie na ucznia szkoły – apel ogólnoszkolny,
4. Narodowe Święto Niepodległości – apel ogólnoszkolny,
5. Wigilia szkolna,
6. Dzień Patronki,
7. Wielkanoc szkolna,
8. Dzień Wiosny,
9. Dzień Babci i Dziadka,
10. Bal Karnawałowy,
11. Dzień Ziemi i Ekologii,
12. Święto Szkoły,
13. Dzień Dziecka,
14. Dzień zdrowego żywienia,
15. Zespołowy turniej Boccia,
16. Spotkanie absolwentów,
17. Pożegnanie absolwentów,
18. Uroczyste zakończenie roku szkolnego.
19. Włączanie się w różnego rodzaju akcje społeczne i charytatywne wynikające z zaistniałej sytuacji w kraju lub na świecie.

CELE SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO

Cel nadrzędny: Wszechstronny rozwój ucznia mający na celu przygotowanie do możliwie samodzielnego i niezależnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Cele szczegółowe:

- przygotowanie i adaptacja do nauki w szkole,
- kształtowanie umiejętności funkcjonalnego porozumiewania się z otoczeniem, wyrażania potrzeb, myśli, uczuć,
- kształtowanie poczucia bycia sprawczym i odpowiedzialnym za podejmowane działania,
- rozwijanie indywidualnych zainteresowań,
- kształtowanie umiejętności pozwalających na włączenie się do grupy rówieśniczej i społecznej,
- rozwijanie u uczniów i wychowanków empatii i wrażliwości na potrzeby innych,
- kształtowanie poczucia własnej wartości, sprawczości, godności i niezależności,
- kształtowanie postaw patriotycznych,
- wdrażanie do aktywnego uczestniczenia w życiu rodziny, klasy i szkoły,
- kształtowanie świadomości ekologicznej,
- kształtowanie umiejętności pełnienia ról społecznych,
- kształtowanie zaradności osobistej,
- kształtowanie zachowań prozdrowotnych,
- wspieranie dobrostanu dzieci i młodzieży, ich zdrowia psychicznego,
- kształtowanie zachowań związanych z bezpieczeństwem medycznym uczniów,
- rozwijanie umiejętności korzystania z nowoczesnej technologii informacyjnej.

POSTAWY WYCHOWAWCZE NAUCZYCIELI I UCZNIÓW

POSTAWA NAUCZYCIELI

Nauczyciel obowiązany jest rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły; wspierać każdego ucznia w jego rozwoju oraz dążyć do pełni własnego rozwoju osobowego.

Nauczyciel przestrzega i stosuje się do Standardów Ochrony Dzieci obowiązujących w placówce.

Nauczyciel kształci i wychowuje młodzież w umiłowaniu Ojczyzny, w poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka bez względu na jego narodowość, rasę i światopogląd (Karta Nauczyciela, Art. 6).

Nauczyciele powinni odznaczać się profesjonalizmem i troską w zakresie:

- działań ukierunkowanych na to, by każdy uczeń w zespole klasowym czuł się jego ważnym członkiem;
- działań ukierunkowanych na włączanie uczniów z rodzin uchodźców i innych przybyłych z zagranicy, tak aby czuli się ważnymi członkami społeczności szkolnej.
- znajomością potrzeb rozwojowych i możliwości w zakresie niezależnego funkcjonowania (mobilność, sprawczość, komunikacja) oraz włączenia uczniów, a także zapewnienia poczucia bezpieczeństwa w szkole wszystkim dzieciom i młodzieży;
- elastycznością i pomysłowością w swoich działaniach edukacyjno-wychowawczych;
- działań ukierunkowanych na to, by uczniowie i ich rodziny zapoznali się z ofertą szkół ponadpodstawowych;
- współpracy z rodziną ucznia.

Priorytety naszego działania:

1. budowanie w uczniach poczucia bezpieczeństwa i zaufania,
2. nauczanie relacji wzajemnego poszanowania,
3. budowanie prawidłowych więzi uczuciowych,
4. kształtowanie umiejętności prawidłowego komunikowania się w relacjach między rówieśnikami i względem osób dorosłych,
5. rozwijanie jak największej samodzielności i odpowiedzialności za siebie i innych,
6. przygotowanie do wykorzystania umiejętności i zdobytej wiedzy w dalszym samodoskonaleniu się,

7. budowanie pomostów pomiędzy kolejnymi etapami edukacyjnymi,
8. rozbudzanie i rozwijanie indywidualnych zdolności samodzielnego myślenia,
9. rozwijanie świadomej troski o higienę i zdrowie własne i innych osób,
10. kształtowanie umiejętności organizowania wolnego czasu poprzez rozwijanie własnych zainteresowań i samorealizację.
11. Wspieranie rozwoju umiejętności cyfrowych uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem bezpiecznego poruszania się w sieci oraz krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie.

Sposób realizacji wytyczonych celów:

1. udział w zajęciach, których celem jest poznanie uczniów z innych klas oraz całego personelu szkoły,
2. strukturyzacja osób, czasu, przestrzeni (stały rytm dnia, osoby prowadzące zajęcia, dyżury podczas posiłków),
3. uczenie przestrzegania ustalonych zasad postępowania,
4. krzewienie postawy samopomocy koleżeńskiej,
5. kształcenie umiejętności i stwarzanie możliwości skutecznego komunikowania się,
6. wykonywanie zadań na rzecz klasy, szkoły, środowiska lokalnego,
7. organizowanie wspólnych wyjść i wycieczek,
8. wyjazdy na „zielone szkoły”,
9. udział w przerwach śródlekcyjnych oraz zajęciach świetlicowych,
10. włączanie się i podejmowanie wspólnych inicjatyw kulturalno-rozrywkowych i edukacyjnych,
11. wspieranie działalności Samorządu Uczniowskiego,
12. inspirowanie do stawiania przed sobą celów i wzbudzanie motywacji do ich wytrwałej realizacji,
13. wspieranie w realizacji zainteresowań i form spędzania wolnego czasu,
14. organizowanie zawodów sportowych w Boccia, konkursów plastycznych i innych,
15. wspieranie w poszukiwaniu dalszych dróg edukacji,

16. wspieranie uczniów i ich rodzin w sytuacjach kryzysowych,
17. Nawiązywanie kontaktu z organizacjami oraz fundacjami wspomagającymi emigrantów i uchodźców.

POSTAWA ABSOLWENTA

We współpracy z rodziną wychowujemy młodego człowieka, który w przyszłości będzie potrafił:

1. znaleźć cel i sens swojego istnienia,
2. zachowywać się kulturalnie i tolerancyjnie,
3. dokonywać wyborów, wyciągać wnioski,
4. podejmować decyzje oraz przyjmować na siebie odpowiedzialność za nie,
5. komunikować swoje potrzeby, w kulturalny sposób zwracać się o udzielenie pomocy,
6. wykazywać aktywną postawę w rozwijaniu zainteresowań,
7. świadomie włączać się w kreowanie swojej przyszłości,
8. z chęcią zdobywać wiedzę o świecie i doskonalić się,
9. rozpoznawać potrzeby i uczucia własne i innych,
10. odróżniać dobro od zła,
11. prezentować postawy patriotyczne,
12. nie ulegać nałogom i uzależnieniom,
13. świadomie dbać o swoje środowisko,
14. być świadomym członkiem społeczności lokalnej,
15. realnie oceniać własne możliwości i adekwatnie je wykorzystywać,
16. dbać o własną godność i szanować innych,
17. dbać o zdrowie i bezpieczeństwo,
18. korzystać z nowoczesnych technologii informacyjnych.

OBSZAR DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH DLA UCZNIÓW KLAS I – III SZKOŁY PODSTAWOWEJ

1. Działania ukierunkowane na kształtowanie umiejętności niezależnego funkcjonowania

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
Wdrażanie do przestrzegania zasad bezpieczeństwa.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omówienie bezpiecznych sposobów poruszania się na wózku inwalidzkim oraz z wykorzystaniem innego oprzyrządowania rehabilitacyjnego; ▪ omówienie zasad korzystania z windy, platform, schodów; ▪ omówienie zasad wychodzenia poza teren szkoły i poruszania się po nim; ▪ lekcje wychowawcze; ▪ apele BHP; ▪ spotkania z osobami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo obywateli w różnych sferach życia (strażak, ratownik, policjant, pielęgniarka, lekarz) ▪ omówienie i wdrożenie standardów ochrony dzieci 	wychowawcy, rehabilitanci, osoba odpowiedzialna za zorganizowanie apelu BHP, asystenci	obserwacja, rozmowy z uczniami
Kształtowanie i rozwijanie funkcjonalnych umiejętności motorycznych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zajęcia rehabilitacji indywidualnej; ▪ zajęcia rehabilitacji zespołowej; ▪ grupowe zajęcia edukacyjno-terapeutyczne z elementami metody Nauczania Kierowanego; ▪ zajęcia SI; ▪ zajęcia z Integracji Bilateralnej, ▪ zajęcia z wykorzystaniem sprzętu Laboratoria Przyszłości, ▪ zajęcia edukacyjne i wychowawcze; ▪ codzienne reagowanie na sytuacje trudne; ▪ instruktarze dla rodziców; 	rehabilitanci, nauczyciele, asystenci	obserwacja, analiza dokumentacji, rozmowy z rodzicami, sprawozdania z realizacji zajęć, zdjęcia/filmy

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
Wykorzystywanie nabywanych umiejętności motorycznych w codziennym funkcjonowaniu w szkole i poza nią.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dopasowywanie indywidualnego sprzętu rehabilitacyjnego, szkolnego i codziennego użytku we wszystkich pomieszczeniach; ▪ wzmacnianie nabytych umiejętności podczas zajęć edukacyjnych; ▪ zwracanie uwagi na prawidłową pozycję ciała podczas zajęć oraz wyjść poza teren szkoły; 	cały personel szkoły.	obserwacja, sprawozdania
Trening karmienia i jedzenia.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ indywidualne zajęcia logopedyczne; ▪ opracowanie indywidualnych instruktaży karmienia wdrażanych podczas posiłków; ▪ zapewnienie w rocznym planie zajęć indywidualnej asysty podczas posiłków dla uczniów tego wymagających; ▪ dostosowanie sztućców, talerzy, kubków; ▪ umieszczenie w planach lekcji czasu przeznaczonego na spożywanie posiłku; ▪ zapewnienie uczniom bezpieczeństwa podczas posiłku. W przypadku uczniów, u których neurologopeda stwierdza problemy z przełykaniem, karmienie doustne jedynie po dostarczeniu przez rodziców/opiekunów zaświadczenia o braku przeciwwskazań (czas na dostarczenie zaświadczenia). 	logopedzi, wychowawcy klas, osoby asystujące podczas posiłków.	obserwacja, sprawozdania
Kształtowanie umiejętności porozumiewania się z wykorzystaniem metod komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zajęcia rozwijające komunikowanie się; ▪ tworzenie indywidualnych pomocy komunikacyjnych; ▪ stosowanie komunikatorów, programów komputerowych oraz urządzeń wysokiej technologii; ▪ tworzenie optymalnych warunków do stosowania pomocy komunikacyjnych; ▪ nauka gestów Makaton; ▪ nauka czytania za pomocą znaków graficznych PCS dla uczniów niemówiących i z trudnościami w porozumiewaniu się; 	terapeuci AAC.	obserwacja, rozmowy z uczniami, rozmowy z rodzicami, sprawozdania z realizacji zajęć

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
Wykorzystywanie nabywanych umiejętności komunikacyjnych w codziennym funkcjonowaniu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uwrażliwianie społeczności szkolnej na konieczność konsekwentnego posługiwania się pomocami komunikacyjnymi w rozmowie z użytkownikami AAC; ▪ wykorzystywanie pomocy komunikacyjnych podczas wszystkich zajęć dydaktycznych i wychowawczych; ▪ organizowanie systematycznych zajęć dla wszystkich uczniów mających na celu zapoznanie z różnymi systemami komunikacji używanymi w szkole; ▪ udział w grupowych zajęciach komunikacyjnych, z udziałem mówiących kolegów; ▪ udział w zajęciach grupowych opartych o programy autorskie; ▪ stworzenie użytkownikom AAC warunków do aktywnego udziału w przedstawieniach, uroczystościach szkolnych; ▪ współpraca terapeutów AAC z rodzicami, nauczycielami, rehabilitantami oraz innymi osobami z otoczenia dziecka; 	terapeuci AAC, rodzice, wychowawcy, nauczyciele, rehabilitanci, asystenci	obserwacja, rozmowy z uczniami, rozmowy z rodzicami, dokumentacja szkolna
Kształtowanie świadomości możliwości dokonywania zmian w otoczeniu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ umożliwianie podejmowania decyzji i dokonywania wyborów; ▪ doświadczanie konsekwencji podejmowanych decyzji; ▪ wykorzystywanie komunikatorów i sprzętu komputerowego do przekazywania informacji; 	wychowawcy, nauczyciele, terapeuci AAC, rehabilitanci, pedagog, psycholog, asystenci	obserwacja, rozmowy z uczniami, rozmowy z rodzicami, sprawozdania

2. Działania ukierunkowane na kształtowanie postaw warunkujących odpowiedzialne i bezpieczne funkcjonowanie we współczesnym świecie

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
Budzenie samoświadomości i samosterowności	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapoznanie ucznia ze specyfiką jego niepełnosprawności; ▪ planowanie i nazywanie czynności (także samoobsługowych) związanych z osobą ucznia; ▪ kierowanie przez ucznia działaniami asystenta, nauczyciela w kulturalny sposób; 	psycholog, pedagog, wychowawcy, nauczyciele, asystenci	obserwacja, rozmowy z uczniami, sprawozdania
Budowanie i wzmacnianie poczucia własnej wartości	<ul style="list-style-type: none"> ▪ objęcie uczniów zajęciami rewalidacyjnymi i specjalistycznymi; ▪ określanie i wzmacnianie mocnych stron dziecka; ▪ umożliwienie każdemu dziecku wyrażenia jego zdania niezależnie od sposobu komunikacji i tempa wypowiedzi; ▪ udzielenie szczególnego wsparcia w sytuacjach trudnych (pomoc psychologiczna, pedagogiczna, socjalna); ▪ udział w konkursach; ▪ eksponowanie nagród zdobytych przez uczniów; ▪ umieszczanie informacji o sukcesach i osiągnięciach uczniów na stronie internetowej szkoły; 	wychowawcy, wychowawcy świetlicy, nauczyciele, psycholog, pedagog, osoby odpowiedzialne za aktualizację strony internetowej, osoby przygotowujące uczniów do udziału w konkursach	obserwacja, rozmowy z uczniami, rozmowy z rodzicami, sprawozdania

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
Kształtowanie poczucia własnej godności oraz postawy poszanowania godności innych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykonywanie czynności samoobsługowych i pielęgnacyjnych z zachowaniem i poszanowaniem intymności; ▪ zwracanie się bezpośrednio do ucznia w sprawach, które go dotyczą w jego obecności; ▪ unikanie wyrażania się o uczniach w trzeciej osobie w ich obecności; ▪ wzmacnianie asertywnych zachowań dotyczących dążenia do samodzielności i poszanowania intymności i godności; ▪ uświadamianie zachowań, nad którymi nie można panować i ustalanie akceptowalnych społecznie sposobów postępowania w przypadku wystąpienia takich zachowań; ▪ uwrażliwianie społeczności szkolnej na odpowiedni sposób postępowania w odniesieniu do zachowań niepożądanych, nad którymi uczeń nie może panować; ▪ dbanie o kulturę języka podczas określania niepełnosprawności własnej i innych; ▪ opracowanie indywidualnych procedur postępowania w sytuacji agresji i autoagresji uczniów; 	wychowawcy, nauczyciele, asystenci, personel pomocniczy	obserwacja, rozmowy z uczniami, rozmowy z rodzicami, rozmowy pomiędzy nauczycielami, sprawozdania
Wdrażanie do systematycznej pracy, odpowiedzialności, rzetelności i wytrwałości	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ponoszenie odpowiedzialności za podjęte zadania; ▪ podkreślanie znaczenia systematycznej nauki, przygotowania do lekcji, odrabiania prac domowych; ▪ zachęcanie do pracy nad sobą – wyznaczanie celów, nad którymi uczeń pracuje w danym okresie (tygodniu, semestrze, roku); 	cały personel szkoły	obserwacja, rozmowy z uczniami, rozmowy z rodzicami, sprawozdania

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
Wspieranie rozwoju emocjonalnego ucznia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznawanie i nazywanie uczuć; ▪ wyrażanie uczuć w sposób akceptowalny społecznie; ▪ udział w zajęciach socjoterapeutycznych i autorskich; ▪ wykorzystywanie codziennych sytuacji szkolnych do nabywania kompetencji społecznych; ▪ wychowanie zmierzające do osiągnięcia ludzkiej dojrzałości poprzez kształtowanie postaw ukierunkowanych na prawdę, dobro i piękno, uzdalniających do odpowiedzialnych decyzji - dostosowanych do możliwości psychofizycznych ucznia 	psycholog, pedagog, wychowawcy, nauczyciele, asystenci	obserwacja, rozmowy z uczniami, rozmowy z rodzicami,
Kształtowanie umiejętności współdziałania z innymi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ udział w zajęciach mających na celu współdziałanie w grupie zajęciach edukacyjnych, wychowawczych, rehabilitacyjnych, autorskich; ▪ kształtowanie umiejętności reagowania w sytuacjach nagłych, dotyczących np. złego samopoczucia jednego z uczniów; 	cały personel szkoły	obserwacja, rozmowy z uczniami, sprawozdania

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
Rozwijanie poczucia przynależności do społeczności klasowej i szkolnej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ włączenie uczniów klasy pierwszej w społeczność szkolną; ▪ włączenie uchodźców, emigrantów i innych przybywających z zagranicy, ▪ zapewnienie poczucia bezpieczeństwa podczas przechodzenia na kolejny etap edukacyjny; ▪ zapoznanie z prawami i obowiązkami ucznia; ▪ zapoznanie z regulaminami obowiązującymi w szkole; ▪ tworzenie i respektowanie regulaminów klasowych; ▪ udział w przygotowywaniu uroczystości klasowych; ▪ przygotowanie zabaw, konkursów na uroczystości szkolne; ▪ dbanie o dobrą atmosferę w klasie – bieżące rozwiązywanie konfliktów, łagodzenie sporów; ▪ promowanie postawy koleżeńskiej; ▪ udział w uroczystościach szkolnych; ▪ wspólne celebrowanie sukcesów szkolnych uczniów; ▪ aktywny udział w tworzeniu gazetki szkolnej 	wychowawcy, psycholog, pedagog, nauczyciele, asystenci	obserwacja, rozmowy z uczniami, rozmowy z rodzicami, sprawozdania

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
Współpraca z rodziną i podkreślenie jej znaczenia w życiu każdego człowieka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ znajomość i rozumienie relacji w rodzinie, znajomość znaczenia pojęć: ja, mama, tata, syn, wnuk, etc.; ▪ kształtowanie umiejętności odnoszenia się z szacunkiem do członków swojej rodziny; ▪ kształtowanie wiedzy na temat właściwych relacji w rodzinie, tego w jaki sposób członkowie rodziny powinni się do siebie odnosić, jakiego rodzaju relacje nawiązywać; ▪ uświadamianie obowiązków jakie mają rodzice; ▪ zachęcanie do przyjmowania na siebie obowiązków domowych; ▪ wspólne obchodzenie świąt, takich jak: Dzień Babci, Dzień Dziadka, Dzień Matki, Święta Bożego Narodzenia, etc.; ▪ regularne omawianie z rodzicami postępów i trudności ucznia; ▪ włączanie rodziców w przygotowanie uroczystości szkolnych, wyjazdów; 	wychowawcy, psycholog, pedagog, nauczyciele, asystenci, rodzice	obserwacja, rozmowy z uczniami, rozmowy z rodzicami, sprawozdania, dokumentacja szkolna
Kształtowanie świadomości własnej płci – wspieranie uczniów w rozwoju biologicznym i psychospołecznym.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostrzeganie czym różnią się dziewczynki i chłopcy, kobiety i mężczyźni; ▪ omawianie zachowań charakterystycznych dla osób danej płci, np. sposobu ubierania się, dbania o wygląd; ▪ omawianie właściwych sposobów zachowania się podczas czynności toaletowych; ▪ obchodzenie uroczystości takich, jak: Dzień Kobiet, Dzień Chłopaka, etc.; 	cały personel szkolny	obserwacja, rozmowy z uczniami, sprawozdania

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
Kształtowanie postaw patriotycznych i obywatelskich	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nauka hymnu narodowego; ▪ eksponowanie i podkreślanie znaczenia symboli narodowych w klasie i szkole (godło, flaga, hymn); ▪ włączanie się w przygotowanie szkolnych uroczystości z okazji świąt (Narodowe Święto Niepodległości, Boże Narodzenie, Wielkanoc, Dzień Patronki, etc.); ▪ przygotowanie i obchody Święta Szkoły; 	cały personel szkoły	obserwacja, rozmowy z uczniami, sprawozdania, dokumentacja szkolna
Kształtowanie postawy tolerancji. Przestrzeganie zasad kulturalnego zachowania się	<ul style="list-style-type: none"> ▪ używanie niewartościujących określeń dotyczących innych osób, ▪ wykorzystywanie naturalnych sytuacji do kształtowania postawy szacunku wobec innych osób; ▪ nauka i egzekwowanie stosowania zwrotów grzecznościowych; ▪ egzekwowanie właściwego sposobu odnoszenia się do dorosłych i rówieśników; ▪ przestrzeganie zasad odpowiedniego i estetycznego wyglądu; ▪ udział w zajęciach autorskich; 	psycholog, pedagog, wychowawcy, cały personel szkoły	obserwacja, rozmowy z uczniami, sprawozdania
Kształtowanie nawyku dbania o porządek i estetyczny wygląd otoczenia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowanie miejsca pracy do zajęć i porządkowanie go po zajęciach; ▪ porządkowanie swojego miejsca po posiłkach; ▪ wyrzucanie śmieci do śmietnika; ▪ troska o sprzęty szkolne; ▪ dbanie o rośliny w klasie; ▪ dekorowanie sali lekcyjnej na uroczystości; 	wychowawcy, nauczyciele, asystenci	obserwacja, rozmowy z uczniami, sprawozdania

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
Kształtowanie nawyku dbania o zdrowie oraz odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ promowanie zdrowego stylu życia (znaczenie świeżego powietrza, odpoczynku, snu, etc.); ▪ promowanie zdrowego odżywiania w ramach zajęć kulinarnych, podczas obiadów; ▪ przestrzeganie zasad higieny w szkole (mycie rąk po skorzystaniu z toalety, przed posiłkami); ▪ dbanie o higienę ciała i czystość stroju; ▪ rozpoznawanie i omawianie sposobów postępowania podczas choroby, złego samopoczucia; ▪ rozpoznawanie sytuacji zagrażających życiu (alergie pokarmowe, zakrztuszenia, ataki epilepsji) u siebie i kolegów; ▪ świadome korzystanie z pomocy rehabilitacyjnych (kaski, pasy bezpieczeństwa, etc.); ▪ bezpieczne przemieszczanie się na terenie szkoły; 	wychowawcy, nauczyciele, rehabilitanci, asystenci	obserwacja, rozmowy z uczniami, rozmowy z rodzicami, sprawozdania
Kształtowanie postaw proekologicznych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uświadomienie uczniom znaczenia przyrody; ▪ segregowanie śmieci; ▪ oszczędzanie energii elektrycznej i wody; ▪ troska o zwierzęta i rośliny; ▪ zakładanie małych hodowli w klasach oraz wykonywanie prac ogrodniczych w otoczeniu szkoły; ▪ udział w akcjach ekologicznych – Dzień Ziemi; 	wychowawcy, nauczyciele, asystenci	obserwacja, rozmowy z uczniami, sprawozdania
Kształtowanie umiejętności aktywnego i kreatywnego spędzania czasu wolnego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ udział w zajęciach czytelniczych; ▪ udział w zajęciach autorskich; ▪ uczestniczenie w życiu kulturalnym (kino, teatr, koncerty); ▪ rozmowy na temat sposobów, w jaki spędzamy dni wolne od szkoły; ▪ zachęcanie do udziału w grach stolikowych; 	wychowawcy świetlicy, nauczyciele, asystenci, wychowawcy	obserwacja, rozmowy z uczniami, rozmowy z rodzicami, sprawozdania

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
Kształtowanie umiejętności właściwego wykorzystania środków masowego przekazu (ze szczególnym uwzględnieniem Internetu) w codziennym życiu i ich krytycznego odbioru	<ul style="list-style-type: none"> ▪ udział w zajęciach wspomagania komputerowego; ▪ organizowanie zajęć edukacyjnych z wykorzystaniem komputerów, tablicy interaktywnej, Internetu; ▪ dostosowanie stanowiska pracy przy komputerze dla poszczególnych uczniów; ▪ korzystanie ze sprzętu technologii informacyjnej (komputer, tablica interaktywna); ▪ krytyczna analiza treści dostępnych w Internecie, 	nauczyciel wspomagania komputerowego, wychowawcy, pozostali nauczyciele, asystenci	obserwacja, rozmowy z uczniami, sprawozdania

OBSZAR DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH DLA UCZNIÓW KLAS IV-VIII

1. Budowanie pozytywnego obrazu szkoły.

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
1. Poznanie historii szkoły i jej osiągnięć.	Godziny wychowawcze, akademie i uroczystości szkolne.	wychowawcy, nauczyciele	rozmowa, obserwacja
2. Włączenie uczniów w organizację Dnia Patronki.	Godziny wychowawcze, akademie i uroczystości szkolne.	wychowawcy klas, wychowawcy świetlicy, nauczyciele	obserwacja
3. Prowadzenie kroniki szkolnej, strony internetowej.	Kronika szkolna, strona internetowa.	wyznaczeni nauczyciele	analiza dokumentacji
4. Dbanie o wystrój placówki.	Aktualizowanie gazetek ściennych, gabłota osiągnięć sportowych uczniów, dekoracji na korytarzach szkolnych, dekoracji okazjonalnych.	wyznaczeni nauczyciele	obserwacja
5. Galeria prac uczniów, wystawy prac uczniów.	Ekspozycja prac uczniów.	nauczyciele plastyki, wychowawcy, wychowawcy świetlicy	rozmowa, obserwacja
6. Kształtowanie pozytywnego obrazu szkoły.	W środowisku profesjonalistów – współpraca o charakterze międzynarodowym i ogólnopolskim, praktyki dla studentów uczelni wyższych oraz prowadzenie zajęć otwartych dla nauczycieli. Reprezentowanie szkoły na zewnątrz przez przedstawicieli samorządu uczniowskiego oraz publikacje pracowników szkoły. Aktualizowanie strony internetowej.	nauczyciele	
7. Mobilizowanie uczniów do budowania pozytywnego wizerunku klasy i szkoły.	Godziny wychowawcze, uczestniczenie w zawodach i konkursach szkolnych oraz pozaszkolnych.	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	rozmowa, obserwacja

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
8. Poszerzenie oferty Szkoły poprzez współpracę ze Stowarzyszeniem „Rozumiej nas”.	Wsparcie finansowe i organizacyjne działalności statutowej szkoły.	Dyrekcja, nauczyciela, władze Stowarzyszenia	

2. Wychowanie patriotyczne i obywatelskie.

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
1. Wzbudzanie chęci do uczestnictwa w obchodach świąt państwowych.	Akademie, godziny wychowawcze.	wychowawcy, nauczyciele	rozmowa, obserwacja
2. Zapoznavanie uczniów z obrzędami i tradycjami rodzinnymi, narodowymi, lokalnymi i kulturowymi.	Godziny wychowawcze, apele i akademie szkolne.	wychowawcy, nauczyciele	rozmowa, obserwacja
3. Kształtowanie szacunku dla symboli narodowych.	Godziny wychowawcze, lekcje, apele, uroczystości, wycieczki.	wychowawcy, nauczyciele	rozmowa, obserwacja
4. Rozwijanie szacunku dla miejsc pamięci narodowej, postaci i wydarzeń z przeszłości.	Godziny wychowawcze, lekcje, apele, uroczystości, wycieczki.	wychowawcy, nauczyciele	rozmowa, obserwacja
5. Kształtowanie postawy patriotyzmu.	Godziny wychowawcze, lekcje, apele, uroczystości, wycieczki.	wychowawcy, nauczyciele	rozmowa, obserwacja
6. Organizowanie wyjazdów edukacyjnych.	Wycieczki, wyjścia do muzeów.	wychowawcy, nauczyciele	rozmowa, obserwacja

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
7. Udział w ogólnopolskich akcjach charytatywnych.	Zajęcia świetlicowe, apele okolicznościowe, inne formy, które rekomenduje organizator akcji.	koordynujący akcję nauczyciele	rozmowa, obserwacja
8. Poznanie swoich praw obywatelskich.	Godziny wychowawcze, lekcje, działalność Samorządu Uczniowskiego, apele, uroczystości, wycieczki.	nauczyciele, wychowawcy	dyskusja, rozmowa, obserwacja
9. Poznanie mechanizmów wyborów demokratycznych.	Godziny wychowawcze, lekcje, apele, uroczystości, wycieczki, wybory do Samorządu Uczniowskiego.	nauczyciele, wychowawcy	rozmowa, obserwacja

3. Kształtowanie postaw samodzielności i niezależności ucznia.

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
1. Kształtowanie umiejętności samodzielnego myślenia i wyrażania własnych opinii w sposób akceptowany społecznie.	Zajęcia socjoterapeutyczne, godziny wychowawcze, zajęcia świetlicowe, funkcjonowanie osobiste i społeczne.	wychowawcy, nauczyciele, pedagog, psycholog	obserwacja, rozmowa
2. Dążenie do jak największej samodzielności uczniów w lokomocji i czynnościach dnia codziennego.	Zajęcia rehabilitacyjne, tematyczne zajęcia lekcyjne, zajęcia funkcjonowania osobiste i społeczne, wycieczki klasowe.	rehabilitanci, wychowawcy	ewaluacja programów usprawniania
3. Kształtowanie poczucia własnej sprawczości i konsekwentnego wykorzystywania własnych umiejętności ruchowych.	Zajęcia rehabilitacyjne, wyjścia pozaszkolne, funkcjonowanie osobiste i społeczne.	rehabilitanci, wychowawcy, nauczyciele	obserwacja

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
<p>4. Kształtowanie postawy szacunku wobec siebie i innych osób:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kształtowanie umiejętności kulturalnego zwracania się o pomoc, ▪ zapobieganie postawie roszczeniowej, ▪ szacunek do innych. 	<p>Rozmowy indywidualne, dyskusje, pogadanki, zajęcia kształtujące funkcjonowanie osobiste i społeczne, godziny wychowawcze.</p>	<p>wychowawcy, nauczyciele, pedagog, psycholog</p>	<p>obserwacja</p>
<p>5. Pogłębianie wiedzy o samym sobie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ uświadamianie własnych dążeń, poczucia własnej wartości, ▪ umiejętność samooceny, ▪ uświadomienie własnych możliwości i ograniczeń, ▪ rozwijanie odpowiedzialności za siebie. 	<p>Lekcje wychowawcze, zajęcia funkcjonowania osobistego i społecznego, zajęcia z pedagogiem i psychologiem, zajęcia dydaktyczne i świetlicowe.</p>	<p>wychowawcy, pedagog, psycholog, nauczyciele</p>	<p>rozmowa, obserwacja</p>
<p>6. Zwiększenie samodzielności myślenia i działania.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ aranżowanie działań wychowawczych i dydaktycznych pozwalających kreować sprawczość. 	<p>Zajęcia lekcyjne, zajęcia psychoedukacyjne, wyjazdy na zielone szkoły, zajęcia indywidualne, wycieczki klasowe.</p>	<p>wychowawcy, nauczyciele, pedagog, psycholog</p>	<p>obserwacja, rozmowa</p>
<p>7. Doskonalenie umiejętności komunikacyjnych.</p>	<p>Zajęcia świetlicowe, godziny wychowawcze, zajęcia z pedagogiem, psychologiem, zajęcia indywidualne i grupowe rozwijające komunikowanie się, zajęcia psychoedukacyjne, lekcje języka polskiego, zajęcia specjalistyczne.</p>	<p>wychowawcy świetlicy, pedagog szkolny, wychowawcy, nauczyciele, nauczyciele specjaliści</p>	<p>rozmowa, obserwacja</p>

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
8. Doskonalenie umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii informatycznych.	Zajęcia indywidualne i grupowe rozwijające komunikowanie się, zajęcia lekcyjne, godziny wychowawcze, zajęcia specjalistyczne.	wychowawcy świetlicy, pedagog szkolny, wychowawcy, nauczyciele, nauczyciele specjaliści	rozmowa, obserwacja
9. Propagowanie kultury słowa wśród uczniów.	Zajęcia świetlicowe, godziny wychowawcze, zajęcia indywidualne i grupowe rozwijające komunikowanie się, zajęcia psychoedukacyjne, lekcje, zajęcia specjalistyczne, zajęcia czytelnicze, lekcje biblioteczne.	wychowawcy świetlicy, pedagog szkolny, wychowawcy, nauczyciele, nauczyciele specjaliści	rozmowa, obserwacja
10. Kształtowanie postawy asertywności.	Godziny wychowawcze, zajęcia z pedagogiem i psychologiem szkolnym, lekcje funkcjonowania osobistego i społecznego, zajęcia socjoterapeutyczne.	psycholog, pedagog, wychowawcy, nauczyciele zespołów edukacyjno-terapeutycznych	obserwacja, rozmowy indywidualne, dyskusja
11. Wpajanie zasad odpowiedzialnego traktowania obowiązków szkolnych.	Zajęcia świetlicowe, godziny wychowawcze, zajęcia z pedagogiem szkolnym, omawianie ocen z zachowania.	wychowawcy świetlicy, pedagog szkolny, nauczyciele, wychowawcy	rozmowa, obserwacja
12. Kształtowanie wśród uczniów postawy tolerancji: <ul style="list-style-type: none"> ▪ przyczyny i przejawy nietolerancji, ▪ tolerowanie odmienności i inności, ▪ rozwijanie empatii, ▪ wyzwalanie gotowości do niesienia pomocy. 	Godziny wychowawcze, zajęcia socjoterapeutyczne, zajęcia z pedagogiem, lekcje, funkcjonowanie osobiste i społeczne.	wychowawcy, nauczyciele pedagog, psycholog	rozmowa, obserwacja

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
<p>13. Kształtowanie pozytywnej atmosfery w klasie, adaptacja i integracja uczniów w zespołach klasowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kształtowanie postawy koleżeństwa, ▪ kształtowanie umiejętności komunikowania się, ▪ zaspakajanie potrzeb współdziałania, ▪ rozbudzanie otwartości na drugiego człowieka, ▪ uświadomienie sobie konieczności własnego wkładu w rozwój i integrację klasy, ▪ pogłębianie wiedzy o swojej klasie i poczucia współodpowiedzialności. 	<p>Wycieczki, godziny wychowawcze, zajęcia z psychologiem i pedagogiem, wzajemna pomoc na zajęciach, przerwach, w szatni itp.</p>	<p>wychowawcy, pedagog, psycholog, wychowawcy świetlicy</p>	<p>obserwacja, rozmowa</p>
<p>14. Uświadomienie roli rodziny:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ uświadomienie wpływu rodziny na nasze życie, ▪ pielęgnowanie pozytywnych relacji w rodzinie, ▪ kształtowanie szacunku do rodziny. 	<p>Godziny wychowawcze, rozmowy indywidualne, zajęcia świetlicowe, zajęcia z pedagogiem, psychologiem, zajęcia funkcjonowania osobistego i społecznego.</p>	<p>wychowawcy, pedagog, psycholog, nauczyciele</p>	<p>obserwacja</p>
<p>15. Kształtowanie umiejętności obrony własnych poglądów i uznawanych przez siebie wartości.</p>	<p>Godziny wychowawcze, zajęcia psychoedukacyjne, rozmowy indywidualne, zajęcia świetlicowe, zajęcia z pedagogiem.</p>	<p>wychowawcy, pedagog, psycholog, wychowawcy świetlicy</p>	<p>rozmowa, obserwacja</p>

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
<p>16. Kształtowanie umiejętności korzystania ze środków przekazu informacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ segregacji informacji oraz ich krytycznej oceny, ▪ kształtowanie umiejętności dbania o własne bezpieczeństwo w kontakcie z mediami (Internet, TV, prasa, radio, itp.) 	<p>Lekcje, zajęcia komputerowe, zajęcia z pedagogiem, funkcjonowanie osobiste i społeczne.</p>	<p>nauczyciele, bibliotekarze, pedagog, psycholog, wychowawcy</p>	<p>rozmowa</p>
<p>17. Rozwijanie umiejętności reagowania na zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zapoznanie uczniów z sygnałami alarmowymi oraz oznakowaniem BHP, ▪ zapoznanie uczniów z procedurami reagowania w konkretnych sytuacjach zagrożenia, ▪ organizowanie ewakuacji w ramach próbnego alarmu, ▪ zapoznanie uczniów z zasadami postępowania w sytuacjach zagrożenia. 	<p>Godziny wychowawcze, zajęcia dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy na poszczególnych zajęciach i w salach lekcyjnych, zajęcia świetlicowe, zajęcia z pedagogiem, apel.</p>	<p>wychowawcy, nauczyciele, pedagog, wychowawcy świetlicy, społeczny inspektor BHP</p>	<p>rozmowa, obserwacja, próbny alarm</p>
<p>18. Integracja ze środowiskiem włączenie społeczne oraz kształtowanie umiejętności korzystania z dóbr kultury.</p>	<p>Zajęcia edukacyjne z pełnosprawną młodzieżą z innych placówek. Wyjścia poza teren szkoły do: kin, teatrów, galerii, muzeów, planetarium, centrów handlowych, bibliotek itp. oraz na koncerty. Współpraca z: Zespołem Państwowych Szkół Muzycznych nr 1 w Warszawie i Stowarzyszeniem „Rozumiej nas”.</p>	<p>wychowawcy, nauczyciele</p>	<p>rozmowa, obserwacja</p>

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
19. Wspieranie uczniów w rozpoznawaniu własnych predyspozycji i określaniu drogi dalszej edukacji i wyboru zawodu zgodnie z ich zainteresowaniami oraz możliwościami – doradztwo zawodowe.	Lekcje, zajęcia komputerowe, funkcjonowanie osobiste i społeczne. Godziny wychowawcze, zajęcia dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy na poszczególnych zajęciach i w salach lekcyjnych, zajęcia świetlicowe, wyjścia poza teren szkoły. Zajęcia z psychologiem i pedagogiem, kluby dyskusyjne, drama.	nauczyciele, pedagog, psycholog	rozmowa, obserwacja
20. Wykorzystanie pomocy dydaktycznych zakupionych w ramach programu „Laboratoria przyszłości”.	Zajęcia edukacyjne, wychowawcze, opiekuńcze, rehabilitacyjne, logopedyczne, z pedagogiem/psychologiem, komunikacyjne AAC	Nauczyciele, pedagog, psycholog, specjaliści	Rozmowa, obserwacje, filmy/zdjęcia

4. Dbalność o zdrowie psychiczne i fizyczne.

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
1. Stwarzanie warunków do maksymalnego wykorzystania zajęć rehabilitacji ruchowej: indywidualnej i zespołowej.	Zajęcia rehabilitacji ruchowej.	rehabilitanci	ewaluacja indywidualnych programów usprawniania
2. Dbanie o zajmowanie przez uczniów właściwej postawy i pozycji ciała w trakcie zajęć lekcyjnych i poza nimi.	Wszystkie zajęcia, przerwy między zajęciami, uroczystości i apele szkolne, wyjścia poza teren szkoły.	wszyscy pracownicy szkoły	obserwacja

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
3. Zaangażowanie w przygotowania i udział w zawodach sportowych: Boccia.	Treningi sportowe, zajęcia rehabilitacji ruchowej.	rehabilitanci	roczne sprawozdania z osiągnięć sportowych Gablota osiągnięć sportowych.
4. Poznanie zasad zdrowego trybu życia: <ul style="list-style-type: none"> ▪ spędzania wolnego czasu, ▪ higieny układu nerwowego, ▪ z zakresu podstaw udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.	Zajęcia z psychologiem i pedagogiem szkolnym, godziny wychowawcze, lekcje biologii i funkcjonowania osobistego i społecznego, wyjścia poza teren szkoły.	psycholog, pedagog, wychowawcy, nauczyciele, nauczyciele biologii i funkcjonowania osobistego i społecznego, pielęgniarka szkolna	sprawdziany osiągnięć szkolnych uczniów, rozmowy z uczniami, obserwacja
5. Poznanie zasad racjonalnego żywienia.	Lecje biologii i funkcjonowania osobistego i społecznego, zajęcia kulinarne, zajęcia rozwijające kreatywność, spotkania z dietetykiem, kucharzem i sportowcami, zebrania z rodzicami.	nauczyciele, pielęgniarka szkolna	sprawdziany osiągnięć szkolnych uczniów, rozmowy z uczniami, obserwacja
6. Estetyka spożywania posiłków. Dbałość o prawidłową pozycję i sposób spożywania posiłków. Zapewnienie pomocy w karmieniu adekwatnej do indywidualnych potrzeb ucznia.	Zajęcia kulinarne, zajęcia rozwijające kreatywność, godziny wychowawcze, lekcje funkcjonowania osobistego i społecznego, śniadania i obiady. Instruktarze karmienia.	wychowawcy, nauczyciele prowadzący zajęcia kulinarne, technikę i lekcje funkcjonowania osobistego i społecznego, logopeda	obserwacja, rozmowy z uczniami

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
<p>7. Kształtowanie nawyków higieny osobistej i dbałości o zdrowie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ higiena całego ciała, ▪ mycie rąk przed posiłkami i po korzystaniu z toalety, ▪ dostosowanie ubioru do warunków atmosferycznych, okoliczności, wieku itp. 	<p>Godziny wychowawcze, lekcje, śniadania i obiady, wyjazdy szkolne, czynności higieniczne na terenie szkoły.</p>	<p>wychowawcy, nauczyciele, pielęgniarka szkolna</p>	<p>sprawdziany osiągnięć szkolnych uczniów, rozmowy z uczniami, obserwacja, asystowanie w czynnościach higienicznych, jeśli istnieje potrzeba</p>
<p>8. Zapewnienie bezpieczeństwa uczniów w czasie pobytu w szkole, w trakcie wyjść poza jej teren oraz na wycieczkach.</p>	<p>Dyżury nauczycieli na przerwach, kursy pomocy przedmedycznej, przypomnienie procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych. Współtworzenie z uczniami regulaminów obowiązujących na terenie szkoły.</p>	<p>dyrekcja szkoły, wychowawcy, nauczyciele odpowiedzialni za szkolne BHP</p>	<p>kontrola dokumentacji</p>
<p>9. Utrwalanie zasad bezpieczeństwa w szkole i poza nią (regulaminy BHP dla poszczególnych zajęć, windy, placu zabaw itp., korzystanie z telefonów alarmowych, zachowanie w czasie ewakuacji).</p>	<p>Zajęcia dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy na poszczególnych zajęciach i w salach lekcyjnych, godziny wychowawcze, lekcje, lekcje udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, próbna ewakuacja budynku. Przeprowadzenie apelu przeciwpożarowego.</p>	<p>dyrekcja, wychowawcy, nauczyciele, społeczny inspektor BHP</p>	<p>próbna ewakuacja budynku</p>
<p>10. Diagnozowanie podstawowych zagrożeń w szkole oraz zagrożeń wynikających ze stanu zdrowia fizycznego i psychicznego.</p>	<p>Rozmowy indywidualne z pedagogiem szkolnym, wychowawcami, nauczycielami i rodzicami, obserwacja młodzieży.</p>	<p>dyrekcja, pedagog, psycholog, wychowawcy, nauczyciele.</p>	<p>obserwacja, rozmowy</p>

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
11. Poznanie i uświadomienie zagrożeń wieku dojrzewania (nikotynizm, alkoholizm, narkomania, sekty, uzależnienie od korzystania z komputera).	Zajęcia z psychologiem i pedagogiem szkolnym, godziny wychowawcze, lekcje, zebrania z rodzicami.	psycholog, pedagog, wychowawcy, nauczyciele, pielęgniarka szkolna	sprawdziany osiągnięć szkolnych, rozmowy, obserwacja
12. Organizowanie ćwiczeń rekreacyjnych, konkursów sprawnościowych, wycieczek, zawodów sportowych, zielonych szkół, imprez o charakterze rekreacyjnym.	Konkursy, wycieczki, zielone szkoły.	nauczyciele, wychowawcy, rehabilitanci	analiza dokumentacji, rozmowa, obserwacja
13. Kształtowanie umiejętności wyrażania emocji pozytywnych i negatywnych w sposób akceptowany społecznie oraz postępowania w sytuacji zagrożenia agresją.	Godziny wychowawcze, zajęcia z pedagogiem i psychologiem szkolnym, lekcje funkcjonowania osobistego i społecznego, codzienne sytuacje szkolne.	psycholog, pedagog, wychowawcy, nauczyciele	obserwacja, rozmowy indywidualne, dyskusja
14. Kształtowanie zachowań akceptowalnych społecznie, związanych z rozładowywaniem napięcia seksualnego i dbania o nienaruszalność osobistą.	Godziny wychowawcze, zajęcia z pedagogiem i psychologiem szkolnym, lekcje funkcjonowania osobistego i społecznego, program „Wychowanie do niezależności - wspieranie uczniów w rozwoju biologicznym i psychospołecznym”, wychowanie o życia w rodzinie.	psycholog, pedagog, wychowawcy, nauczyciele	obserwacja, rozmowy indywidualne, dyskusja

5. Przygotowanie do właściwego wyboru dalszej drogi edukacyjnej.

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
1. Pomoc uczniom w określeniu swoich mocnych stron, zainteresowań oraz predyspozycji.	Godziny wychowawcze, zajęcia z psychologiem i pedagogiem, funkcjonowanie osobiste i społeczne.	psycholog, pedagog, wychowawcy, nauczyciele	rozmowy, obserwacja
2. Przygotowanie uczniów kl. VIII do dokonania wyboru dalszego kierunku i poziomu kształcenia.	Rozmowy indywidualne spotkania z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych. Spotkania z psychologiem z poradni psychologiczno – pedagogicznej, godziny wychowawcze, funkcjonowanie osobiste i społeczne.	wychowawcy, pedagog, psycholog	rozmowy, wywiad z rodzicami, obserwacja
3. Pomoc uczniom w pogłębianiu wiedzy na temat możliwości dalszej edukacji, formach spędzania wolnego czasu, formach aktywności społecznej, perspektywach życiowych.	Zajęcia z pedagogiem szkolnym, zajęcia świetlicowe, godziny wychowawcze, wyjazdy do szkół ponadpodstawowych, funkcjonowanie osobiste i społeczne. Organizowanie spotkań z nauczycielami innych placówek oraz z absolwentami szkoły.	pedagog, wychowawcy, nauczyciele	rozmowa

6. Współpraca z rodzinami uczniów.

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
1. Zapoznanie rodziców z dokumentami szkoły (Statut, Szkolny Program Wychowawczy – Profilaktyczny, itp.)	Zebrania z rodzicami, strona internetowa.	wychowawcy, pedagog	obserwacja, wywiad

Zadania	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna	Ewaluacja
2. Podejmowanie współpracy z rodzicami w działaniach wychowawczych oraz rehabilitacyjnych. Pomoc w doborze sprzętu.	Rozmowy indywidualne. Przeprowadzenie wywiadu z rodzicem ucznia dot. historii życia dziecka, problemów wychowawczych i sytuacji wychowawczej.	wychowawcy, pedagog, psycholog, rehabilitanci, zespoły specjalistów, Rada Rodziców	rozmowy, wywiad z rodzicami, obserwacja
3. Zachęcanie rodziców do aktywnego udziału w życiu szkoły.	Spotkania z rodzicami, współorganizowanie imprez szkolnych, wyjazdów. Promowanie szkoły w środowisku lokalnym, pozyskiwanie przyjaciół i sponsorów szkoły. Współpraca z Radą Rodziców.	wychowawcy klas, pedagog, nauczyciele	rozmowa, obserwacja
4. Informowanie o osiągnięciach i problemach uczniów (wyniki i postępy w nauce, zachowanie, osiągnięcia sportowe).	Rozmowy indywidualne, sporządzenie i omówienie z rodzicem wstępnej diagnozy psychologicznej, sporządzenie i omówienie opinii psychopedagogicznej po każdym etapie edukacyjnym.	pedagog, psycholog, wychowawcy, nauczyciele	obserwacja, analiza dokumentacji
5. Wspieranie rodziców w rozwiązywaniu problemów związanych z różnego rodzaju formami pomocy np.: stypendiami, pomocą rzeczową i materialną.	Rozmowy indywidualne, skierowanie do poradni PPP lub innych specjalistów, pomoc w kontaktach z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.	pedagog, psycholog	obserwacja, analiza dokumentacji
6. Wskazywanie dalszych możliwości kształcenia, pomoc w rozpoznawaniu i wyborze dalszej oferty edukacyjnej	Rozmowy indywidualne, zebrania z rodzicami, zajęcia dla młodzieży, organizowanie wizyt w placówce kształcenia ponadpodstawowego dla uczniów i rodziców. Umożliwienie konsultacji indywidualnych z psychologiem i pedagogiem szkolnym (udzielenie informacji o terminach dyżurów).	psycholog, pedagog, wychowawcy klas, nauczyciele	obserwacja, analiza dokumentów, rozmowy i wywiady z rodzicami i uczniami

CZYNNIKI RYZYKA WYSTĘPUJĄCE W ŚRODOWISKU UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ SPECJALNEJ NR 327 IM. DR ANNY LECHOWICZ W WARSZAWIE

Na podstawie analizy dokumentów, obserwacji uczniów i rozmów przeprowadzonych z rodzicami oceniamy, że uczniowie należą do grupy niskiego ryzyka (nie podejmują zachowań ryzykownych, ale wymagają szczególnego rodzaju profilaktyki pierwszorzędowej).

Czynniki ryzyka występujące w rodzinach uczniów:

- niższy status społeczny;
- konflikty w rodzinie;
- rodziny niepełne;
- ubóstwo;
- zwiększone koszty utrzymania dziecka z niepełnosprawnością;
- alkoholizm;
- bezrobocie;
- przemoc;
- niewydolność wychowawcza;
- nieprawidłowe postawy rodzicielskie (zwłaszcza odrzucenie emocjonalne lub nadopiekuńczość);
- złe stosunki z rodzeństwem;
- nagłe i przewlekłe trudne sytuacje zdrowotne, stany terminalne.
- trudności w adaptacji w nowym środowisku uczniów z zagranicy,

Problemy emocjonalne uczniów:

- niedojrzałość emocjonalna;
- brak kontroli emocji;
- frustracje związane z brakiem możliwości kontroli otoczenia;
- agresja wobec rówieśników i dorosłych,
- autoagresja,
- stresujące zdarzenia życiowe;

- nieadekwatna samoocena;
- frustracje seksualne;
- nadpobudliwość;
- zewnątrzsterowność.

Problemy związane z rozwojem fizycznym:

- niepełnosprawność ruchowa różnego stopnia;
- zaburzenia widzenia;
- niedosłuch;
- niedobór wagi i wzrostu;
- nadwaga;
- zaburzenia funkcji spożywania pokarmów;
- brak kontroli wydalania;
- brak lub ograniczenie mowy czynnej;
- wady wymowy;
- zaburzenia koordynacji ruchowej;
- regresy związane z pogorszeniem stanu zdrowia.
- napady padaczkowe

Problemy związane z rozwojem umysłowym:

- niepełnosprawność intelektualna różnego stopnia;
- nieharmonijny rozwój intelektualny;
- zaburzenia uwagi;
- trudności w opanowaniu umiejętności czytania;
- trudności w nabywaniu umiejętności matematycznych;
- niekompetencja społeczna.

Problemy szkolne (nauka i kontakty rówieśnicze):

- trudności w nauce;
- trudności w integracji z grupą rówieśniczą;

- ograniczone kontakty z rówieśnikami;
- trudności w uczestniczeniu w życiu społecznym szkoły związane ze sprzężonymi niepełno sprawnościami;
- ograniczenia w nawiązywaniu swobodnych kontaktów, wynikające z konieczności stałej opieki osoby dorosłej (rodzica).
- bariera językowa u dzieci obcokrajowców.

DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU ELIMINACJĘ CZYNNIKÓW RYZYKA

Celem programu profilaktyki szkolnej jest zdobywanie i rozwijanie przez uczniów umiejętności radzenia sobie w sytuacjach życiowych, podejmowania decyzji, adekwatnego reagowania w sytuacjach trudnych. Rodzicom oferujemy wiedzę i wsparcie przez cały okres nauki dziecka. Szkolny Program Wychowawczo - Profilaktyczny opiera się na działaniach mających na celu eliminację czynników ryzyka, wzmacnianiu czynników chroniących oraz stosowaniu procedur odpowiednich do zaistniałej sytuacji kryzysowej.

Działania mające na celu eliminację czynników ryzyka możliwe do zastosowania w Szkole Podstawowej Specjalnej nr 327 im. dr Anny Lechowicz w Warszawie polega na:

- kształtowaniu świadomości własnej odrębności, nauce wyrażania własnych potrzeb w sposób akceptowany społecznie, umożliwianiu podejmowania prostych decyzji;
- wspieraniu dziecka emocjonalnie i psychologicznie zwłaszcza w trudnych sytuacjach życiowych (hospitalizacja, rozwód, osierocenie, przemoc domowa);
- ćwiczeniu samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym;
- wpajaniu norm i wartości, promowaniu pozytywnych autorytetów;
- podnoszeniu kompetencji społecznych, umiejętności rozwiązywania problemów;
- kształtowaniu wrażliwości społecznej;
- budowaniu poczucia własnej wartości, kompetencji, skuteczności;
- poszerzaniu zainteresowań;
- kształtowaniu właściwych postaw wobec dorosłych;
- kształtowaniu świadomości własnej niepełnosprawności i wynikających z niej ograniczeń;

- wyrabianiu umiejętności radzenia sobie z własnymi ograniczeniami samodzielnie lub z pomocą;
- kształtowaniu świadomości własnej seksualności i uczeniu społecznie akceptowalnych form jej wyrażania;
- zapoznawaniu z zagrożeniami (molestowanie, wykorzystywanie, przemoc, choroby);
- zapoznawaniu ze skutkami złego odżywiania;
- promowaniu i kształtowaniu właściwej postawy wobec zdrowego odżywiania;
- zapewnieniu uczniom posiłków ze zdrową żywnością;
- przeciwdziałaniu uzależnieniom;
- wspieraniu rodziny uczniów, udzielaniu pomocy psychologicznej, pedagogicznej, rehabilitacyjnej, materialnej;
- wspieraniu rodziców w poszukiwaniu instytucji i specjalistów w celu poprawy funkcjonowania ucznia i rodziny;
- wspieraniu aktywnej integracji rodzin uczniów oraz pomoc w wyborze placówki kształcenia ponadpodstawowego.

Redukcja czynników ryzyka

1. Klasy I – III:

- nauka i doskonalenie samodzielnego przemieszczania się w sposób dostępny dla dziecka (wózek mechaniczny, wózek elektryczny, balkonik, trójnogi, kule), a także przyjmowanie odpowiedniej pozycji do wykonania określonej czynności;
- doskonalenie manipulacji poprzez dostosowanie siedziska w klasie, wykorzystanie drobnego sprzętu rehabilitacyjnego (łuski na ręce, uchwyty na blacie, uchwyty na sztuce, narzędzia do pisania i pracy przy komputerze);
- wdrażanie do przyjmowania prawidłowych pozycji zapobiegających powstawaniu przykurczów, wad postawy, zwłknięć stawów biodrowych;
- wypracowanie sposobów przezwyciężania ograniczeń ruchowych (toaleta, jedzenie, ubieranie i rozbieranie się, zabawa);
- promowanie prawidłowych postaw wobec zdrowego żywienia;
- wdrażanie alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się dla dzieci nieposługujących się mową werbalną, rozwijanie umiejętności posługiwania się zaawansowaną technologią komputerową.

- dostosowanie programów nauczania do możliwości intelektualnych każdego ucznia;
- tworzenie sytuacji społecznych i komunikacyjnych podczas zajęć dydaktycznych, świetlicowych i wychowawczych umożliwiającą trening umiejętności społecznych;
- kształtowanie pozytywnego obrazu samego siebie poprzez wdrażanie do pomocy koleżeńskiej;
- organizacja zajęć dających możliwości rozładowania napięć oraz wyciszenia emocji;
- stworzenie warunków, przestrzeni pomieszczenia wyciszającego dla ucznia w atakach agresji, autoagresji.

2. Klasy IV – VIII:

- kontynuowanie działań podjętych w klasach młodszych;
- kształtowanie świadomości własnej niepełnosprawności i ograniczeń z niej wynikających w celu zapobiegania jej wtórnym skutkom;
- doskonalenie systemu porozumiewania się za pomocą alternatywnych i wspomagających metod komunikacji;
- kształtowanie umiejętności prowadzenia i podtrzymywania rozmowy z różnymi rozmówcami i na różne tematy;
- weryfikacja stosowanych programów nauczania oraz ustalenie wspólnie z rodzicami programu dalszego kształcenia;
- wspieranie rodzin dysfunkcyjnych lub problemowych poprzez pomoc pedagogiczną, psychologiczną, materialną oraz kierowanie do odpowiednich instytucji.
- kształtowanie umiejętności budowania relacji partnerskich;
- doskonalenie świadomości własnych możliwości, ograniczeń i potrzeb, w kontekście niepełnosprawności w celu zapobiegania jej wtórnym skutkom;
- rozwijanie umiejętności radzenia sobie z napięciem seksualnym w sposób społecznie akceptowany;
- zwracanie uwagi na bycie postrzeganym i traktowanym stosownie do wieku;
- wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo oraz kształtowanie prawidłowych stosunków z rodzeństwem;
- promowanie zdrowej żywności;

- promowanie wiedzy z zakresu edukacji seksualnej (ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowych relacji i realizacji potrzeb seksualnych);
- rozwijanie wiedzy z zakresu profilaktyki uzależnień (nikotynizm, alkoholizm, narkomania);
- kształtowanie wiedzy i świadomości na temat praw i obowiązków osób niepełnosprawnych wynikających z przepisów polskiego prawa;
- rozwijanie wiedzy na temat różnych rodzajów przemocy (cyberprzemocy, przemocy werbalnej, fizycznej – pośredniej i bezpośredniej) oraz molestowania seksualnego;
- wypracowanie sposobów radzenia sobie ze stratą (śmiercią);
- wypracowywanie sposobów radzenia sobie z nasilającymi się ograniczeniami.

Wzmacnianie czynników chroniących

1. Klasy I – III:

- kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych;
- opracowywanie indywidualnych programów usprawniania ruchowego, zapoznanie rodziców z programami, dobieranie odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego, wybór dostosowań umożliwiających pracę w klasie, przy komputerze, w zabawie;
- wdrażanie do zaakceptowania koniecznej pomocy i współdziałania z osobą pomagającą w wykonywaniu czynności codziennych;
- tworzenie sytuacji komunikacyjnych podczas zajęć dydaktycznych, wychowawczych i świetlicowych, uczestniczenie w grupowych zajęciach dla dzieci nieposługujących się mową werbalną oraz w zajęciach usprawniania mowy i komunikacji, tworzenie autorskich programów dydaktycznych i wychowawczych;
- pobudzanie zainteresowania nauką szkolną, uczestniczenie w zajęciach rewalidacji indywidualnej, usprawniania psychoruchowego, posługiwania się komputerem, czytelnicy, logorytmiki, muzykoterapii;
- stosowanie systemu oceniania umożliwiającego uczniom branie odpowiedzialności za własny rozwój (podkreślanie nabywanych umiejętności);
- kształtowanie świadomości pozytywnego obrazu własnej osoby poprzez możliwość wspierania kolegów (pomoc koleżeńska);
- wspieranie możliwości wychowawczych rodziny przez włączenie środowiska rodzinnego w cykliczne omawianie postępów i rozwoju uczniów, wspólne dyskutowanie pojawiających się problemów wychowawczych, domowych i szkolnych w miarę możliwości wspieranie materialne rodzin, które tego wymagają i udzielanie porad psychologicznych;
- zapewnienie uczniom poczucia bezpieczeństwa emocjonalnego poprzez tworzenie przyjaznej atmosfery, zapewnienie dyskrecji i prywatności, umożliwienie zwierzenia się z problemów domowych i szkolnych;
- wprowadzenie regulaminów szkolnych i klasowych;
- prowadzenie szkoleń dla rodziców.

2. Klasy IV – VIII:

- uczenie kulturalnych i społecznie akceptowalnych form zwracania się o pomoc i korzystanie z niezbędnej pomocy z jednoczesnym unikaniem roszczeniowości;
- budowanie poczucia własnej wartości, uświadomienie własnych możliwości i ograniczeń oraz aktywności dostępnych dla osób niepełnosprawnych;
- rozbudzanie zainteresowań pozalekcyjnych, kształtowanie umiejętności organizowania sobie czasu wolnego, korzystania z TV, Internetu, literatury, pism, muzyki, teatru;
- kształtowanie umiejętności społecznych (rozumienia sytuacji społecznych, wdrażanie do współdziałania, rozwiązywania problemów i podtrzymywania kontaktów);
- kształtowanie postaw wyboru i przygotowywania zdrowej żywności;
- kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych;
- ćwiczenie umiejętności radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych, gospodarowania pieniędzmi, robienia zakupów, korzystania z reklam, itp.;
- analiza i ocena zachowania będąca elementem kształtowania systemu wartości;
- uświadamianie zagrożeń płynących z uzależnień;
- ćwiczenie kontroli własnych emocji i umiejętności radzenia sobie z zachowaniami nieakceptowanymi społecznie;
- kształtowanie postaw tolerancyjnych i prospołecznych.
- kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych;
- doskonalenie umiejętności stosowania rozwiązań demokratycznych;
- doskonalenie umiejętności komunikacyjnych;
- doskonalenie umiejętności wyrażania własnego zdania w sposób akceptowany społecznie;
- doskonalenie umiejętności oraz wyrabianie spontanicznej potrzeby stosowania zwrotów grzecznościowych;
- wdrażanie do niezależnego funkcjonowania;

- kształtowanie właściwych postaw i relacji z osobami dorosłymi;
- ćwiczenie kontroli własnych emocji i umiejętności radzenia sobie z zachowaniami nieakceptowanymi społecznie;
- kształtowanie postaw tolerancyjnych i prospołecznych, utrwalanie umiejętności reagowania na przejawy dyskryminacji;
- kształtowanie umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami rodzinnymi (niższym statusem społecznym - swoim i innych, konfliktami w rodzinie, utratą bliskiej osoby, życiem w rodzinie niepełnej, ubóstwem, odrzuceniem emocjonalnym i nadopiekuńczością);
- zapewnienie uczniom poczucia bezpieczeństwa w sytuacji doświadczania przemocy (cyberprzemocy, przemocy werbalnej i fizycznej - pośredniej i bezpośredniej);
- zapewnienie uczniom i ich rodzinom wsparcia w sytuacji straty (śmierci) poprzez prowadzenie rozmów, towarzyszenie w przeżywaniu żałoby.

UWAGI KOŃCOWE

Szkolny Program Wychowawczo - Profilaktyczny Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 327 im. dr Anny Lechowicz w Warszawie realizowany jest w toku wszystkich zajęć szkolnych (lekcji, zajęć rehabilitacji ruchowej, na spotkaniach klubów dyskusyjnych, w trakcie zajęć świetlicowych i indywidualnych). Zarówno w klasach młodszych, jak i starszych realizowane są autorskie programy wychowawcze, dydaktyczne i psychoedukacyjne. Programy wszystkich zajęć dostępne są w dokumentacji szkoły.

Szkolny Program Wychowawczo - Profilaktyczny został opracowany i przyjęty do realizacji na podstawie obserwacji i doświadczeń pracowników szkoły. W celu uściślenia wiedzy na temat występowania czynników ryzyka i zachowań ryzykownych każdorazowo po zakończeniu roku szkolnego odbywa się ocena i ewaluacja Szkolnego Programu Wychowawczo – Profilaktycznego, których wyniki zostają przedstawione podczas posiedzenia Rady Pedagogicznej rozpoczynającej rok szkolny.

Załącznik: Przebieg procedury „Niebieskiej Karty”, “Standardy Ochrony Dzieci”

Opracowanie:

Krystyna Ziątek, Agnieszka Kalicka, Monika Thiel, Jolanta Sztencel, Klaudia Stępień, Magdalena Sarat, Krzysztof Kubkowski

Ewaluacja Programu po roku szkolnym 2016 - 2017 wykonana przez:

Klaudia Stępień, Magdalena Środa -Zięba, Krzysztof Kubkowski, Krystyna Ziątek, Renata Sim, Magdalena Szwajger, Magdalena Sarat, Katarzyna Koziół, Monika Thiel, Iwona Olędzka, Katarzyna Cichocka – Segiet, Małgorzata Szostak, Artur Twarowski

Ewaluacja Programu po roku szkolnym 2017 - 2018 wykonana przez:

Katarzyna Wylot, Veranika Yatusevich, Daniel Makos

Ewaluacja Programu po roku szkolnym 2018 - 2019 wykonana przez:

Joanna Kowalska, Magdalena Szwajger, Magdalena Sarat, Małgorzata Wawrzyńska, Marlena Michalak

Ewaluacja Programu po roku szkolnym 2019 – 2020 wykonana przez:

Katarzyna Baranowska, Renata Sim, Ewelina Siwak, Jolanta Sztencel

Ewaluacja Programu po roku szkolnym 2020 – 2021 wykonana przez:

Katarzyna Baranowska, Renata Sim, Magdalena Sarat

Ewaluacja Programu po roku szkolnym 2021 – 2022 wykonana przez:

Katarzyna Baranowska, Marta Rzepiejewska, Magdalena Sarat

Ewaluacja Programu po roku szkolnym 2022 – 2023 wykonana przez:

Krzysztof Kubkowski, Magdalena Sarat, Joanna Strączkiewicz, Marzena Kret-Oracz, Beata Bacciarelli, Magdalena Środa - Zięba

Ewaluacja Programu po roku szkolnym 2023 – 2024 wykonana przez:

Izabela Suwińska, Marta Chojka – Pawlina, Magdalena Sarat, Krzysztof Kubkowski, Amelia Maria Pieńkos, Monika Thiel, Marzena Kret – Oracz